

14.8.2018

Ympäristöministeriö

Viite: Lausuntopyyntö 28.6.2018, VN/3497/2018

**LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE
YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN JA VESILAIN MUUTTAMISESTA (SÄHKÖINEN KÄSITTELY)**

Ympäristöministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainitusta esitysluonnoksesta.

Ympäristönsuojelulain ja vesilain menettelysäännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että ne vastaisivat sähköisen asioinnin tarpeita. Ympäristönsuojelulaissa ja vesilaissa säädettäisiin sähköisen asioinnin ja digitaalisten palveluiden ensisijaisuudesta. Esityksessä otettaisiin huomioon kuulutuslainsäädännön ajantasaistamiseksi tehtävät muutokset hallintolakiin ja tarkistettaisiin yleislain kanssa päällekkäinen ympäristönsuojelulain ja vesilain sääntely.

Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Valtiovarainministeriö pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina digitaalisten toimintatapojen mahdollistamiseksi ja edistämiseksi. Esitysluonnos saattaa tehtäviä koskevan lainsäädännön ajan- ja asianmukaiselle tasolle. Esityksen tavoitteet ja muutosehdotukset ovat kannatettavia ja tarpeellisia tuloksellisen ja asiakaslähtöisen viranomaismenettelyn mahdollistamiseksi. Ajanmukainen sääntely on edellytys modernien digitaalisten asiakaspalvelukanavien luomiseksi ja käyttämiseksi sekä viranomaisresurssien tarkoituksenmukaiseksi suuntaamiseksi. Ehdotuksen taloudelliset vaikutukset ja viranomaisvaikutukset on asianmukaisesti kuvattu ja niillä on merkitystä ympäristölupahallinnon kokonaisuuden toimivuudelle yhdessä muiden toimialan rakenteisiin ja menettelytapoihin kohdistuvien muutosten kanssa.

Digitalisaation edistämisen näkökulmasta sähköisten lupajärjestelmien täysimääräinen käyttö on kannatettavaa. Samalla tulisi kuitenkin arvioida huolellisesti lupaprosessin vaiheet vastaamaan sekä asiakkaiden että hallinnon tarpeita, eikä pelkästään sähköistää vanhaa prosessia ilman toiminnallista uudelleenarviointia.

Esityksessä todetaan, että valmiudet siirtyä sähköiseen kuuluttamiseen ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisissa asioissa ovat kunnissa hyvät. Kuntien digitaalisten palvelujen ja sähköisen asiointimahdollisuuden käytettävyydessä on kuitenkin kuntakohtaisia eroja, kuten esityksessäkin tunnistetaan.

Esityksessä tuodaan esiin, että mikäli sähköisen asioinnin ensisijaisuuden halutaan toteutuvan kunnissa täysimääräisesti, aiheutuisi tästä todennäköisesti kunnille kustannuksia, jotka jakaantuisivat epätasaisesti kuntien kesken. Kunnilla on olemassa verkkosivut kuuluttamista ja tiedottamista varten, mutta kuntien sisäiset järjestelmät eivät kaikilta osin vastaa sähköisen asioinnin tarpeita. Kuntaliiton ympäristönsuojelun hallintokyselyn (2017) mukaan ympäristövalvonnan tietotojärjestelmä on vain noin 40 %:lla kunnista ja sähköinen asiointikanava on vain noin 14 %:lla kunnista. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan esitetyt muutokset luovat kunnille tosiasiallisen veloitteen rakentaa lupamenettelyyn sähköinen asiointikanava. Esitettyjen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää ympäristöhallinnon yhteisen sähköisen asiointikanavan (USPA) käyttöönottoa, eikä sähköiseen menettelyyn liittyviä sähköisen asioinnin muotoja tulisi tämän vuoksi saattaa voimaan ennen asiointikanavan valmistumista.

Toisaalla esityksessä todetaan, että kunnille aiheutuvia kustannuksia ei kateta uusilla määrärahoilla tai valtionosuuksien korotuksina, vaan valtionosuuksissa on otettu huomioon tavanomainen lakisääteisten tehtävien hoitamiseen liittyvät kehittämiskustannukset, joiksi myös lakiehdotuksessa olevat vaatimukset voidaan katsoa kuuluvaksi. Valtiovarainministeriö katsoo, että esitettyä muutosta ei voida katsoa tavanomaiseksi lakisääteisten tehtävien hoitamiseen liittyväksi tietojärjestelmäkehittämiseksi. Rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien uusista tehtävistä säädettäessä on samalla huolehdittava kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoritua niistä ja osoittaa riittävät taloudelliset voimavarat tehtävän hoitamiseen.

Valtiovarainministeriö korostaa, että eri viranomaisten toimintatapojen tulee olla mahdollisimman yhdenmukaisia asukkaiden yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi. Tämän vuoksi ohjeistuksella ja koulutuksella tulee varmistaa, että lain voimaantulovaiheessa kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilla on uusien menettelyjen edellyttämä riittävä osaaminen.

Esitetyn 44 §:n mukaan kuulutuksen ja hakemuksen sisältämät henkilötiedot olisi kuitenkin poistettava tietoverkosta nähtävilläpitoajan päätyttyä. Valtiovarainministeriö toteaa, että viranomaiseen kohdistuvaa veloitetta tietojen poistamisesta tietoverkoista voidaan pitää turhana ja osin myös mahdottomana, koska internetiin julkaistu kuulutus sisältöineen on internetin hakukoneiden muisteissa. Samoin sanomalehdissä julkaistu ilmoitus julkaistaan usein myös lehden internetsivustoilla ja on siten myös internetin hakukoneiden löydettävissä. Valtiovarainministeriö ehdottaakin vaatimuksen poistamista tai uudelleen muotoilua muotoon ”Kuulutuksen tai hakemuksen sisältämät henkilötiedot olisi kuitenkin poistettava viranomaisen internetsivustolta nähtävilläoloajan päätyttyä.”

Esitettyyn 39 §:ään esitetään sisällytettäväksi säännös, jonka nojalla viranomainen voisi tarvittaessa pyytää toiminnanharjoittajalta asiakirjat pape ritulosteena. Tämä tarve koskettanee vain yksittäistapauksia. Viranomaisilla tulee olla käytössään tarvittavat välineet käsitellä muilta viranomaisilta tulleet sähköisessä muodossa olevat asiakirjat. Lähettävän viranomaisen tulee huolehtia, että lausuva viranomainen saa aineiston avattua yleisimillä ohjelmistoilla.

Valtiovarainministeriö toteaa vielä, että esitysluonnoksen perusteluissa sivulla 5 olevaa tekstiä tulisi täsmentää seuraavasti (HE 14/2018:ssä oleva LUOVA-lain 1 §:n mukainen teksti sekä hallituksen uusi maku-sote-aikataulinjaus):

LUOVA-virasto olisi toimivallaltaan valtakunnallinen ja tehtäviään monialainen valtion hallintoviranomainen, joka turvaa alueilla toimien perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista ja valvoo yleistä etua hoitamalla sille erikseen säädettyjä lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus-, lupa-, rekisteröinti- ja valvontatehtäviä. Maakuntauudistus ja LUOVA-viraston perustaminen on tarkoitus toteuttaa vuoden 2020 2021 alusta.

Esitysluonnoksen perusteluissa sivulla 27 on alla oleva teksti, jota tulisi täsmentää seuraavasti (hallituksen uusi maku-sote-aikataululinjaus):

Esityksessä esitetään muutettavaksi osin samoja pykälää kuin maakuntauudistuksen II-vaihetta koskevassa hallituksen esityksessä HE 14/2018 vp. Mainittuun hallitukseen esitykseen sisältyvät ympäristönsuojelulain ja vesilain muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020 2021.

Valtiovarainministeriö tuo esiin, että tutkimushanke ”Kuntien digitaalisen toiminnan ja päätöksenteon kehittäminen sekä digitalisaation mahdollistaman säästöpotentiaalin tarkentaminen osana JTS-miljardia” käynnistyi helmikuussa 2018 ja valmistuu tämän vuoden loppuun mennessä. Tutkimushankkeen toisessa vaiheessa selvitetään kuntien lupamenettelyjen digitalisoinnin säästöpotentiaalin suuruutta ja kartoitetaan toimenpiteitä, joita säästöpotentiaalin toteuttaminen edellyttää. Siinä hahmotellaan myös menetelmää, jonka avulla digitalisaation taloudellista vaikuttavuutta voidaan mitata ja seurata. Myös ympäristölupamenettelyjen kehittämisessä kannattaa seurata tutkimushankkeen etenemistä ja hyödyntää sen tuomat mahdollisuudet.

Valtiovarainministeriö toteaa, että koska esityksellä on vaikutuksia kuntien tehtäviin, tulee se käsitellä kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikön sijainen,
Finanssineuvos

Ville-Veikko Ahonen

